

Vlaams
Parlement

ingediend op **401** (2019-2020) – Nr. 4
30 september 2020 (2020-2021)

Verslag

namens de Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken
uitgebracht door Mercedes Van Volcem

over het voorstel van decreet

van Marino Keulen, Jos Lantmeeters, Lode Ceysens,
Philippe Muyters, Martine Fournier en Bert Maertens

tot invoering van een vooraf bepaalde
minnelijke onderhandelingstermijn
in het Vlaams Onteigeningsdecreet
van 24 februari 2017

Samenstelling van de Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken:

Voorzitter: Bart Claes.

Vaste leden:

Annick De Ridder, Maarten De Veuster, Bert Maertens, Marius Meremans;
Bart Claes, Carmen Ryheul, Wim Verheyden;
Lode Ceyskens, Martine Fournier;
Marino Keulen, Mercedes Van Volcem;
Stijn Bex, Jeremie Vaneekhout;
Els Robeyns.

Plaatsvervangers:

Arnout Coel, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Axel Ronse, Steven Vandeput;
Roosmarijn Beckers, Johan Deckmyn, Leo Pieters;
Karin Brouwers, Joke Schauvliege;
Els Ampe, Stephanie D'Hose;
Imade Annouri, Björn Rzoska;
Annick Lambrecht.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

Documenten in het dossier:

- 401** (2019-2020) – Nr. 1: Voorstel van decreet
- Nr. 2: Advies van de Raad van State
- Nr. 3: Amendementen

INHOUD

1. Toelichting	4
2. Algemene bespreking	5
2.1. Tussenkoms van Marino Keulen	5
2.2. Tussenkoms van Els Robeyns	5
2.3. Tussenkoms van Stijn Bex	5
2.4. Tussenkoms van Lode Ceysens	6
2.5. Tussenkoms van Bert Maertens	6
2.6. Tussenkoms van Marino Keulen	6
2.7. Tussenkoms van Els Robeyns	7
2.8. Tussenkoms van Wim Verheyden	7
3. Artikelsgewijze bespreking	7
4. Artikelsgewijze stemming en eindstemming	8
Tekst aangenomen door de commissie.....	9

De Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken besprak op 17 en 24 september 2020 het voorstel van decreet van Marino Keulen, Jos Lantmeeters, Lode Ceyskens, Philippe Muyters, Martine Fournier en Bert Maertens tot invoering van een vooraf bepaalde minnelijke onderhandelingstermijn in het Vlaams Onteigeningsdecreet van 24 februari 2017 (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 401/1).

(Tijdens de commissievergaderingen waren alleen de commissievoorzitter en de commissiesecretaris fysiek in de commissiezaal aanwezig. De vaste leden, de plaatsvervangende leden en de toegevoegde leden van de commissie kregen de mogelijkheid om online aan de vergaderingen deel te nemen via het platform Zoom. Andere volksvertegenwoordigers konden alleen na motivering online aan de vergaderingen deelnemen.)

Over het voorstel van decreet werd op 3 juli 2020 een advies van de Raad van State gevraagd. Dat werd ingediend op 14 augustus (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 401/2).

De amendementen zijn opgenomen in *Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 401/3.

1. Toelichting

Marino Keulen zegt dat het voorliggende voorstel van decreet eerder een technische verfijning en verbetering is van het decreet van 24 februari 2017 betreffende de onteigening voor het algemeen nut (Vlaams Onteigeningsdecreet). Hij verwijst naar de passage in de regeringsverklaring van de Vlaamse Regering (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 31/1, p. 182). Soms zijn onteigeningen nodig omwille van het algemeen belang, zoals de fietsveiligheid bij de aanleg van fietspaden. De indieners wensen een zogenaamde minnelijke onderhandelingstermijn in te schrijven in het Vlaams Onteigeningsdecreet. De termijn bedraagt maximum een jaar. Het is bedoeld als een signaal naar nukkige burgers. Hij geeft het voorbeeld van de gewestweg N2 met de verbinding Veldwezelt en Bilzen. De aanleg van een fietspad wordt er jarenlang gedwarsboomd omdat een paar eigenaars van enkele vierkante meters grond dwarsliggen. Dit terwijl het nut en de noodzaak van een fietspad voor meer verkeersveiligheid duidelijk zijn.

De termijn van maximaal een jaar is een termijn van orde. Indien blijkt dat een vergelijk mogelijk is na 12 maanden dan kan het onteigeningsproces verder alle kansen krijgen. Een procedure die soms meer tijd vergt kan bijvoorbeeld ook het gevolg zijn in erfzaken bij onverdeeldheid.

Heel belangrijk is volgens Marino Keulen dat de voorliggende regeling geen betrekking heeft op lopende onteigeningsprocedures, zoals bepaald in amendement nr. 5.

Tegen het einde van de legislatuur 2019-2024 loopt het budget voor fietsinfrastructuur op tot het historisch hoge bedrag van 300 miljoen euro. Dergelijk cijfer maakt echter pas indruk indien deze fietsinfrastructuur ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd en bijdraagt tot meer verkeersveiligheid en minder verkeersdoden en gekwetsten.

Lode Ceyskens vindt dat het voorstel van decreet tegemoetkomt aan een jaren oude verzuchting van hem. Een historisch hoog budget voor de aanleg van fietspaden waarborgt nog geen hogere verkeersveiligheid. Daarvoor is de realisatie ervan nodig. Het aantal gerealiseerde kilometers fietspad is de laatste jaren teruggelopen. In 2011 ging het om 333 kilometer. In 2018 ging het om 108 kilometer terwijl er wel meer budget was voorzien. Een van de oorzaken daarvan is de moeilijke verwerving van gronden. Hij heeft weet van een zaak die al aansleept sinds 2014 en waarbij vijf dossiers nog geblokkeerd zijn. Slechts één ervan is gerechtelijk ingeleid. Daarbij is het argument steeds dat men voldoende moet kunnen aantonen dat men voldoende pogingen heeft ondernomen om tot een minnelijke

schikking te komen. In die zin schiet artikel 15 van het Vlaams Onteigeningsdecreet tekort omdat daarin wordt bepaald dat men een aantoonbare poging moet hebben ondernomen om in der minne aan te kopen. Dit leidt tot hopeloos veel tijdverlies omdat men geen gerechtelijke stappen durft te ondernemen. Vaak gaat het over enkele eigenaars die een lang tracé blokkeren. Vandaar wordt een minnelijke onderhandelingstermijn van maximaal een jaar ingeschreven. Hij onderstreept ook dat het gaat om een termijn van orde.

Met deze aanpassing wordt een grote stap vooruitgezet volgens Lode Ceysens. Door de coronacrisis heeft er een zekere modal shift plaatsgevonden naar meer fietsgebruik. Daarop moet de overheid inspelen: als men veilig kan fietsen, zal er meer worden gefietst.

Bert Maertens vindt het een belangrijk voorstel van decreet. Bij lokale bestuurders en de Vlaamse administratie leeft een grote frustratie bij het realiseren van wegen, fietspaden, waterbufferbekkens enzovoort omdat het te traag vooruit gaat. Met het voorstel van decreet willen de indieners hieraan tegemoet komen en tegelijkertijd een oproep doen aan de burger als het gaat over het algemeen belang. Deze notitie wordt vaak vergeten. Het is belangrijk dat projecten die het algemeen belang dienen niet worden tegengehouden door het gedrag van enkele burgers. Dat is betreurenswaardig in het licht van een stijging van de middelen naar 300 miljoen euro voor de aanleg van fietspaden.

2. Algemene bespreking

2.1. Tussenkost van Marino Keulen

Marino Keulen wijst erop dat hij samen met Philippe Muyters, Lode Ceysens, Bert Maertens, Martine Fournier en Maarten De Veuster vijf amendementen heeft ingediend (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 401/3). Het gaat telkens om juridische verfijningen om misverstanden te vermijden. De amendementen vloeien voort uit het advies van de Raad van State (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 401/2).

2.2. Tussenkost van Els Robeyns

Els Robeyns benadrukt dat de sp.a-fractie voorstander is van een vlot verloop van onteigeningsprocedures. Jammer genoeg stelt zij als burgemeester ook vast dat dergelijke procedures eindeloos worden gerekt. Het beperken van de onderhandelingstermijn vindt zij daarom positief. Ze vraagt zich echter af of de voorgestelde regeling het beoogde effect zal bereiken. Het lijkt haar daarom nuttig dat in het administratieve dossier een document aanwezig is waaruit blijkt waaruit het verweer van de onteigende bestaat. Bij de nadere bepaling van de regels door de Vlaamse Regering zou het goed zijn dat deze bepaalt dat er tijdens het verloop van de onderhandelingen een schriftelijke neerslag moet zijn met het schriftelijke aanbod en de schriftelijke reactie van de onteigende.

2.3. Tussenkost van Stijn Bex

Stijn Bex deelt mee dat de Groenfractie het voorstel van decreet en de amendementen steunt. Hij verwijst naar het rapport van AWV (Agentschap Wegen en Verkeer) over de staat en inrichting van de fietspaden langs gewestwegen in Vlaanderen. Uit dat rapport blijkt het onvermogen van de Vlaamse overheid om haar doelstellingen te realiseren. Vlottere onteigeningsprocedures kunnen daarbij helpen. Hij ziet het voorstel van decreet echter niet als een wonderoplossing. Er moet ook vooral voor worden gezorgd dat de procedures administratief sneller kunnen verlopen.

De onderhandelingsplicht blijft terecht bestaan maar er worden geen concrete formele vereisten opgelegd. Er blijft dus onzekerheid bestaan voor de onteigenende partij of de geleverde inspanningen om tot een overeenstemming te komen door de rechter aanvaard zullen worden als onderhandeling. Hij vraagt om te monitoren of de decreetsaanpassing wel het beoogde effect bereikt. Als blijkt dat in de gerechtelijke procedures discussie is of de onderhandelingen op een goede manier zijn gevoerd, moet nagedacht worden over het opleggen van formele vormvereisten voor die onderhandelingen.

2.4. Tussenkost van Lode Ceyskens

Lode Ceyskens gaat akkoord met Stijn Bex dat dit niet de enige, zaligmakende oplossing is. Maar hij is blij dat met het voorstel van decreet een stap vooruit wordt gezet. Zolang hij zetelt als parlements lid, heeft hij gepleit voor het voorkomen van tijdverlies bij onteigeningen. In het oorspronkelijke artikel 15 van het Vlaams Onteigeningsdecreet staat dat er een aantoonbare poging moet worden gedaan om onderhands aan te kopen. In de praktijk blijkt dat aankoopcommissarissen zich telkens afvragen of ze wel voldoende pogingen hebben ondernomen, waarbij telkens een nieuwe poging tot onderhandeling wordt aangevat. Hij geeft het voorbeeld van een dossier in zijn gemeente Oudsbergen waarbij zes jaar geleden de probleemdossiers werden overgemaakt aan de Vlaamse overheid en in 2020 pas de eerste gerechtelijke stappen zijn gezet. Zes jaar gingen verloren en dat is totaal onaanvaardbaar, zeker gelet op de nood aan meer en veiligere fietspaden.

Tot slot stelt hij dat het voorstel van decreet vereist dat er voldoende capaciteit is bij de Vlaamse overheid om snel te onderhandelen. Er is bij het begin van de legislatuur een historisch hoog bedrag voorzien voor de aanleg van fietspaden. Dat geldt volstaat echter niet om mensenlevens te redden en om mensen te overtuigen de fiets te nemen. Daarvoor is de snelle aanleg van fietspaden nodig.

2.5. Tussenkost van Bert Maertens

Bert Maertens stelt dat het voorstel van decreet een doorbraak zou moeten zijn maar dat dit moet geëvalueerd worden, net zoals dat bij elk decreet het geval zou moeten zijn. Zo is het misschien mogelijk om in de toekomst een variatie aan onteigeningstermijnen te voorzien. Hij geeft het voorbeeld van de onteigening van een strook van de voortuin versus een volledige woning.

Wat de amendementen betreft, is hij overtuigd dat het juridisch een goede zaak is dat met de amendementen tegemoet wordt gekomen aan het advies van de Raad van State.

2.6. Tussenkost van Marino Keulen

Marino Keulen zegt ter attentie van Stijn Bex dat het voorstel van decreet handelt over de termijnen van onteigening, niet over de wijze waarop. Dat laatste wordt geregeld in het Vlaams Onteigeningsdecreet zelf.

In antwoord op Els Robeyns zegt hij dat het inderdaad aan de Vlaamse Regering is om verdere bepalingen uit te werken over de reactie van de onteigende.

Het voorstel van decreet biedt kansen aan de onteigenende overheid om het algemeen belang te dienen. Open Vld is verdediger van het eigendomsrecht maar soms zijn er hogere belangen in het geding. Het geeft meer hefbomen aan de afdeling Vastgoedtransacties van de Vlaamse Belastingdienst om de 300 miljoen euro voor fietsinfrastructuur binnen een redelijke termijn om te zetten in bijvoorbeeld fietspaden. Dat komt de geloofwaardigheid ten goede van zij die actief zijn voor de publieke zaak.

2.7. Tussenkomsst van Els Robeyns

Els Robeyns benadrukt nogmaals dat het belangrijk is dat de Vlaamse Regering goed bepaalt hoe de onteigening moet gedocumenteerd worden om juridische problemen te voorkomen. De sp.a-fractie steunt de amendementen en het voorstel van decreet.

2.8. Tussenkomsst van Wim Verheyden

Ook de Vlaams Belangfractie steunt het voorstel van decreet en de amendementen, aldus *Wim Verheyden*. Het AWW-rapport over de staat van de fietspaden maakt duidelijk dat de fietsveiligheid moet verhoogd worden. Dat moet op een eenvoudigere en vlottere manier kunnen gebeuren. Het voorstel van decreet kan daartoe bijdragen. Het klopt dat het geen alles zaligmakende oplossing is maar wel een instrument waarmee men aan de slag kan.

3. Artikelsgewijze bespreking

Opschrift

Amendement nr. 1 strekt ertoe het opschrift van het voorstel van decreet te vervangen. *Marino Keulen* verduidelijkt dat in het opschrift bijkomend wordt vermeld dat het voorstel van decreet de artikelen 2, 10 en 15 van het Vlaams Onteigeningsdecreet wijzigt.

Artikel 1

Amendement nr. 2 vervangt artikel 1. *Marino Keulen* zegt dat het decreet immers niet alleen een gewestaangelegenheid maar ook een gemeenschapsaangelegenheid regelt.

Artikel 2

Amendement nr. 3 strekt ertoe artikel 2 te vervangen. *Marino Keulen* zegt dat door het amendement aan de definitie van minnelijke onderhandelingstermijn de woorden "de door de onteigende instantie" worden toegevoegd aan de "geraamde termijn". Het gaat om een meer precieze omschrijving.

Artikel 3

Geen opmerkingen.

Artikel 4

Amendement nr. 4 strekt ertoe artikel 4 te vervangen. *Marino Keulen* stelt dat in het oorspronkelijke artikel 4 sprake was van een stilzwijgende afwijzing. De vraag is hoe dit kan worden aangetoond. Onder meer deze wijziging is opgenomen in het amendement.

Els Robeyns stelt vast dat in het door het amendement nr. 4 gewijzigde artikel 4, waarbij artikel 15 van het Vlaams Onteigeningsdecreet wordt gewijzigd, staat: "Deze onderhandelingsplicht van de onteigende instantie vervalt bij het verstrijken van de minnelijke onderhandelingstermijn of als diegene die zij wenst te onteigenen uitdrukkelijk het aanvatten of verder voeren van onderhandelingen heeft

afgewezen.” Mag zij hieruit besluiten dat er niet expliciet gevraagd wordt naar een schriftelijk verweer van de onteigende? Volgens haar zou het woord “of” in de aangehaalde zin moeten vervangen worden door het woord “en”.

Lode Ceyskens antwoordt dat het in de bewuste zin wel degelijk “of” moet zijn. Mocht er “en” staan, zou dit betekenen dat men geen gerechtelijke onteigening kan inleiden zolang er geen uitdrukkelijke afwijzing is.

Artikel 5

Met amendement nr. 5 wordt artikel 5 vervangen. Marino Keulen licht toe dat daardoor duidelijk wordt bepaald dat het decreet, eenmaal in werking, enkel betrekking heeft op onteigeningen waarvoor het voorlopig onteigeningsbesluit nog moet worden opgemaakt op of na de dag van inwerkingtreding. Dat vermijdt misverstanden.

4. Artikelsgewijze stemming en eindstemming

Alle amendementen, alle aldus geamendeerde artikelen en artikel 3 worden eenparig aangenomen met 13 stemmen.

Het voorliggende voorstel van decreet, na amendering “het voorstel van decreet tot wijziging van de artikelen 2, 10 en 15 van het Vlaams Onteigeningsdecreet van 24 februari 2017, wat de invoering van een minnelijke onderhandelingstermijn betreft”, wordt eenparig aangenomen met 14 stemmen.

Bart CLAES,
voorzitter

Mercedes VAN VOLCEM,
verslaggever

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

VOORSTEL VAN DECREET

tot wijziging van de artikelen 2, 10 en 15
van het Vlaams Onteigeningsdecreet van 24 februari 2017,
wat de invoering van een minnelijke onderhandelingstermijn betreft

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewestaangelegenheid.

Art. 2. Aan artikel 2 van het Vlaams Onteigeningsdecreet van 24 februari 2017 wordt een punt 8° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“8° minnelijke onderhandelingstermijn: de door de onteigenende instantie geraamde termijn van maximaal één jaar waarbinnen de onderhandelingsplicht, vermeld in titel 3, hoofdstuk 2, van toepassing is.”.

Art. 3. Aan artikel 10, §1, van hetzelfde decreet wordt een punt 6° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“6° de minnelijke onderhandelingstermijn.”.

Art. 4. Artikel 15 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 15. De onteigenende instantie brengt wie zij wenst te onteigenen met een beveiligde zending op de hoogte van de minnelijke onderhandelingstermijn, die aanvangt op de derde dag na de postdatum van de zending.

De onteigenende instantie onderneemt binnen de minnelijke onderhandelings-termijn een aantoonbare poging om via onderhandelingen het te onteigenen on-roerend goed of zakelijk recht minnelijk te verwerven. Deze onderhandelingsplicht van de onteigenende instantie vervalt bij het verstrijken van de minnelijke onder-handelingstermijn of als diegene die zij wenst te onteigenen uitdrukkelijk het aan-vatten of verder voeren van onderhandelingen heeft afgewezen. De Vlaamse Regering kan de omstandigheden waaruit die afwijzing van het aanvatten of verder voeren van onderhandelingen blijkt, nader bepalen.

Na het verval van de in het tweede lid bedoelde onderhandelingsplicht en na het verstrijken van de in artikel 16, eerste lid, bedoelde termijn kan de onteigenende instantie de dagvaarding bij de vrederechter, zoals omschreven in artikel 46, be-tekenen.”.

Art. 5. Dit decreet treedt in werking de eerste dag van de tweede maand die volgt op de datum van de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad en is van toepassing op onteigeningen waarvoor het voorlopig onteigeningsbesluit wordt op-gemaakt op of na de dag van inwerkingtreding.